

Pravica do zdravil in živil za posebne zdravstvene namene na recept

Zavod za zdravstveno
zavarovanje Slovenije

www.zzzs.si

Uvod

Zdravila so nepogrešljiva pri zdravljenju številnih bolezni: zmanjšajo pogostnost zapletov, izboljšajo kakovost življenja in podaljšajo preživetje. Omogočajo hitrejšo vrnitev v delovno okolje. Prehranska podpora oziroma terapija je integralni del zdravljenja bolezni. Obvezno zdravstveno zavarovanje krije zdravila in živila za posebne zdravstvene namene na recept, ki so razvrščena na pozitivno listo in objavljena v Centralni bazi zdravil na spletnem naslovu: <http://www.cbz.si>.

Zdravila v slovenskih lekarnah so kakovostna, varna in učinkovita, kar zagotavljajo proizvajalci zdravil in Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke.

Zdravila na zeleni recept v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja

Predpis zdravila

Zdravnik predpisuje zdravila v skladu z veljavnimi predpisi, strokovnimi smernicami, povzetkom glavnih značilnosti zdravila, v smiselni kombinaciji, najprimernejših odmerkih in za primerno obdobje zdravljenja. Pri tem upošteva tudi stroškovni vidik.

Zdravila na recept vam lahko predpiše izbrani osebni zdravnik ali zdravnik, ki ga nadomešča, napotni zdravnik, ki ga je osebni zdravnik za predpisovanje zdravil pooblastil z napotnico, zdravnik v okviru nujne medicinske pomoči, kadar gre za obravnavo nujnega stanja, zdraviliški zdravnik v času zdraviliškega zdravljenja in zdravnik ob odpustu iz bolnišnice.

Nekatera zdravila imajo omejitev predpisovanja. To pomeni, da jih je mogoče predpisati v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja le pod določenimi pogoji. Vsi zdravniki, ki priporočajo ali predpisujejo zdravila, so dolžni te omejitve upoštevati. Omejitve so raznovrstne: nekatera zdravila sme zdravnik predpisati le v primeru, ko bolnik zdravila prve izbire ne prenaša ali ima neželeno učinke, nekatera so namenjena le otrokom, ali le za določen čas zdravljenja, nekatera zdravila smejo uvesti le zdravniki določenih specialnosti. Če boste zdravilo želeli kljub omejitvi, ki je ne izpolnujete, vam ga bo zdravnik predpisal na samoplačniški recept. Omejitev predpisova-

nja za vsako posamezno zdravilo je navedena v Centralni bazi zdravil.

Zdravnik vas bo ob predpisu zdravila seznanil s pravilnim jemanjem in morebitnimi težavami, ki se lahko pojavijo.

Magistralna zdravila

Magistralna zdravila so zdravila, ki jih izdelajo v lekarni po zdravniškem receptu za posameznega bolnika, kadar za doseganje terapevtskega učinka na trgu ni industrijsko proizvedenega ali galensko izdelanega zdravila s primerljivo učinkovino v ustrezni jakosti ali farmacevtski obliki.

Živila za posebne zdravstvene namene na zeleni recept

Zdravnik vam lahko živila za posebne zdravstvene namene (medicinska hrana) predpiše v skladu z določili Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja in omejitvami predpisovanja. Ta pravica se nanaša na naslednje tri skupine živil:

1. Živila za posebne zdravstvene namene s prilagojeno sestavo hranil, ki so namenjena za trajno zdravljenje zavarovanih oseb z vrojenimi motnjami presnove. Po postavitvi diagnoze na pediatrični kliniki in uvedbi zdravljenja jih lahko predpisuje izbrani osebni zdravnik. Na recept se smejo predpisati v količini za največ tri mesece, na obnovljivi recept za obdobje enega leta.
2. Živila za otroke s hudimi alergijami in drugimi težkimi oblikami neprenašanja hrane. Določeno imajo najvišjo priznano vrednost, ki se opredeli za vsako živilo posebej. To pomeni, da je obvezno doplačilo razlike od najvišje priznane vrednosti do polne cene ne glede na status zavarovane osebe. Predpisuje jih lahko izbrani osebni zdravnik na podlagi mnenja kolegija pediatrične klinike UKC Ljubljana, konzilija Kliničnega oddelka za pediatrijo UKC Maribor ali konzilija pediatričnega oddelka druge bolnišnice. Na recept se sme predpisati količina za največ tri mesece, na obnovljivi recept za obdobje enega leta.
3. Živila za prehransko podporo bolnikov z akutnimi poslabšanji hude kronične bolezni s hudim telesnim izčrpanjem ali bolnikov, pri katerih je do takšnega stanja prišlo zaradi stranskih učinkov terapevtskih postopkov, za katere je takšna dopolnilna prehrana neobhodna in lahko bistveno izboljša kakovost življenja in uspeh zdravljenja (npr. bolniki s Crohnovo boleznijo, onkološki bolniki ...). Določeno imajo najvišjo priznano vrednost. Doplačati je treba razliko od najvišje priznane vrednosti do polne cene živila. Predpisujejo jih lahko le zdravniki z dodatnimi znanji iz klinične prehrane. Teh živil se v breme zdravstvenega zavarovanja

ne sme predpisovati za trajno prehranjevanje. Na recept se sme predpisati količina za največ mesec dni, na obnovljivi recept za obdobje treh mesecev.

Zdravila na obnovljivi recept

Obnovljivi recept omogoča izdajo zdravila za daljše obdobje. Predpisati ga ni možno za nekatera psihotropna (npr. pomirjevala, uspavala) in opioidna protibolečinska zdravila. Zdravnik določi najprimernejšo količino zdravila ob enem dvigu in število ponovitev. Po tem obdobju boste morali ponovno k zdravniku, tudi če na obnovljivi recept ni bila izdana celotna količina. Prvo količino zdravila morate dvigniti v roku 30 dni od predpisa zdravila. Farmacevt vas bo ob zadnji izdaji opozoril, da se je veljavnost obnovljivega recepta iztekla in da morate obiskati zdravnika, če želite zdravilo prejemati dalje.

Če vam je zdravilo predpisano na papirnat obnovljiv recept, boste morali vse prevzeme opraviti v isti lekarni.

Financiranje zdravil

Obvezno zdravstveno zavarovanje krije ceno recepta v celoti za zdravila s pozitivne (P) liste.

Za zdravila, ki so vključena v skupino medsebojno zamenljivih zdravil ali terapevtsko skupino zdravil, je določena najvišja priznana vrednost. To pomeni, da krije obvezno zdravstveno zavarovanje le najvišjo priznano vrednost, razliko do polne cene pa je treba doplačati. Če zdravil ne želite doplačati, se o tem dogovorite z zdravnikom ob predpisu recepta. Le zdravnik lahko zdravilo iz terapevtske skupine zdravil, za katero je potrebno doplačilo, zamenja s podobnim zdravilom brez doplačila. V lekarni pa vam lahko farmacevt doplačljivo medsebojno zamenljivo zdravilo zamenja z zdravilom brez doplačila.

Izdaja zdravil v lekarni in delna izdaja

Zdravila na recept lahko prevzamete v kateri koli lekarni v Sloveniji, ki ima pogodbo z ZZZS.

Zdravila, predpisana na recept, je treba dvigniti v lekarni najkasneje v 30 dneh po predpisu, opioidna protibolečinska in nekatera psihotropna zdravila v 5 dneh, protimikrobna zdravila v 3 dneh od predpisa recepta.

Farmacevt vas bo ob izdaji zdravila poučil o pravilnem jemanju. Lahko vam bo svetoval, kako najprimerneje razporediti jemanje zdravil glede na vaš način življenja in obroke hrane. Nanj se lahko obrnete tudi za nasvet, kako jemati zdravila in prehranska dopolnila, ki ste jih kupili v lekarni brez recepta.

Če vam lekarna izda le del predpisane količine zdravila, ker ga

ni več na zalogi (delna izdaja), morate preostalo količino prevzeti v isti lekarni. To velja tako za papirnat kot elektronski recept.

Podatki o prejetih zdravilih

Vsa zdravila, ki jih prejmete iz naslova obveznega zdravstvenega zavarovanja, se zapišejo v elektronsko bazo ZZZS in so vidna vsem pooblaščenim zdravnikom in farmacevtom z vašo kartico zdravstvenega zavarovanja preko varne računalniške povezave. Z ustreznim certifikatom lahko do podatkov o svojih zdravilih dostopate tudi sami preko spletnega portala zVEM.

Deficitarnost zdravil

V primeru, da je v slovenskih lekarnah motena oskrba z vašim zdravilom (deficitarnost zdravila), potrebujete za nakup zdravila v tujini zelen papirnat recept. Na recept mora biti predpisano zdravilo, ki ga prejimate v slovenski lekarni bodisi z lastniškim imenom bodisi splošnim imenom in ne zdravilo, ki ga kupite v tujini. Na podlagi zelenega papirnatega recepta in računa lahko uveljavljate povračilo stroškov zdravila. Deficitarnost ne velja za zdravila, ki so vključena v seznam medsebojno zamenljivih zdravil ali v terapevtsko skupino zdravil, razen če vam iz zdravstvenih razlogov ni mogoče zamenjati zdravila z drugim zdravilom, kar pa mora zdravnik ustrezno označiti na receptu. Do povračila stroškov zdravila ste upravičeni, če je zdravilo izdano v skladu z določili, ki veljajo za dvig zdravila v slovenski lekarni (nakup zdravila v času veljavnosti recepta, kupljena količina zdravila ustreza predpisani količini). V tem primeru vam ZZZS povrne stroške vrednosti zdravila do višine dejanskih stroškov v državi, v kateri je kupljeno. Informacije in obrazce za povračila najdete na spletni strani ZZZS za zavarovane osebe (Denarna nadomestila, Druga povračila stroškov, Nakup zdravil).

Zdravila za potovanja

Za morebitne zdravstvene težave, ki bi se lahko pojavile na počitnicah oziroma na potovanju, zdravnik ne sme vnaprej predpisati zdravil na zeleni recept oziroma v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja. V primeru zdravstvenih težav na dopustu se obrnite na tamkajšnjo zdravstveno službo. Na ZZZS si lahko naročite evropsko kartico zdravstvenega zavarovanja (Naročilo evropske kartice zdravstvenega zavarovanja (evropska kartica)). Če se odpravite

na področja, kjer obstaja nevarnost hudih nalezljivih bolezni, se obrnite na eno od ambulant za cepljenje in potovalno medicino Nacionalnega inštituta za javno zdravje, kjer vam bodo na samoplačniški recept predpisali vsa zdravila, ki jih boste potrebovali za preprečevanje nalezljivih bolezni.

Zdravila na samoplačniški recept

Samoplačniški recept boste prejeli v naslednjih primerih:

- če obiščete samoplačniško ambulanto, ki nima koncesije za delo v okviru mreže javne zdravstvene službe,
- če zdravnik predpiše zdravilo, ki ni razvrščeno na pozitivno listo zdravil,
- če zdravnik predpiše zdravilo, razvrščeno na pozitivno listo, vendar niso izpolnjeni pogoji iz Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja in omejitve predpisovanja,
- če ste zdravilo izgubili, če ste ga zaradi neustreznega ravnanja uničili, pokvarili ali poškodovali,
- če ste zdravila pozabili doma ob odhodu na dopust,
- če ste obiskali službo za nujno medicinsko pomoč, vendar ni šlo za nujno stanje,
- če potrebujete magistralno zdravilo za nego obolele kože,
- če želite zdravila za potovanje, ki niso del zdravljenja.

Sodelovanje pri zdravljenju

Z dobrim sodelovanjem boste pomembno prispevali k uspešnemu poteku zdravljenja. Vedno skrbno preberite navodilo za uporabo, priloženo zdravilu in upoštevajte napotke, ki jih prejmete od zdravnika in farmacevta.

Nekaj nasvetov, ki vam bodo v pomoč:

- Vodite natančen seznam vseh zdravil, tudi tistih, ki jih vzamete le občasno, npr. proti bolečinam, za spanje. Vpišite tudi prehranska dopolnila, če jih jemljete. Uporabite lahko obrazec *Moj seznam zdravil*, ki je objavljen na spletni strani ZZZS. Pokažite ga ob vsakem pregledu pri zdravniku. Imejte en izvod seznama vedno pri sebi, to je zlasti v nujnih stanjih lahko v veliko pomoč. Pri pripravi seznama vam lahko pomaga farmacevt. Posebej označite zdravila, ki jih imate predpisana na obnovljivi recept.

- Z vodenjem seznama zdravil z lastniškimi in splošnimi imeni lahko preprečite podvojeno jemanje zdravil. Splošno ime je napisano na vsaki škatlici zdravila pod lastniškim imenom.
- Ob prejemu vsakega novega zdravila se o uporabi natančno posvetujte s farmacevtom v lekarni in se prepričajte, da zdravila z enako učinkovino že nimate doma.
- Če redno jemljete več zdravil, svetujemo, da jih dvigujete v isti – vaši izbrani lekarni.
- Seznam zdravil, ki ste jih prejeli v lekarni, lahko najdete na spletni strani ZZZS (e-Storitve ZZZS) ali na spletnem portalu zVEM, kar vam omogoča, da jih kadarkoli preverite.
- Zavarovanim osebam, vključenim v program brezšivne skrbi (izpolnjevanje vključitvenih kriterijev), klinični farmacevt v bolnišnici ali farmacevt s pridobljeno kompetenco Pregled uporabe zdravil v zunanji lekarni v okviru izvedene storitve pripravi osebno kartico zdravil (seznam vseh zdravil z natančnejšimi navodili), ki jo farmacevt v lekarni ob spremembah zdravil posodablja. Vidna je zavarovani osebi in pooblaščenemu zdravstvenemu osebju v spletnem portalu zVEM.
- Pri izdaji zdravil bodite pozorni, ali vam je bilo predpisano in vročeno pravilno zdravilo. Če je v sistemu e-recepta predpisano napačno zdravilo ali podvojen recept, lahko napako odpravi zdravnik, ki ga je predpisal, ali osebni zdravnik. Farmacevt v lekarni lahko izdajo podvojenih ali napačno predpisanih receptov zavrne.
- Opazujte svoje zdravstveno stanje (še posebej ob uvedbi novega zdravila) in o morebitnih neželenih učinkih in težavah pri jemanju zdravil obvestite osebnega zdravnika, ki vas bo lahko napotil v ambulanto farmacevta svetovalca.
- Če se iz kakršnegakoli razloga odločite, da boste spremenili oziroma prekinili zdravljenje z zdravili, ste o tem dolžni obvestiti zdravnika. V primeru težav, povezanih z zdravilom, bo zdravnik poskušal predpisati za vas primernejše zdravilo.
- V Sloveniji zavržemo ogromno količino neporabljenih zdravil. Zato naročajte le zdravila v količini pakiranja, ki jih potrebujete v naslednjem obdobju.

Kam se lahko obrnete po pomoč, kam naslovite pritožbo?

V zvezi s strokovnimi vprašanji, ki so povezana z vašim zdravstvenim stanjem in spoštovanjem strokovno upravičenih prednosti pri uvrstitvi v čakalni seznam, se obrnite na zdravnika, na vodstvo zdravstvenega zavoda, zastopnike pacientovih pravic ali na Komisijo RS za varstvo pacientovih pravic. Strokovna vprašanja lahko naslovite tudi na Ministrstvo za zdravje ali Zdravniško zbornico Slovenije. Glede pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, postopkov njihovega uveljavljanja, obveznosti (do)plačil in drugih vprašanj, ki zadevajo obvezno zdravstveno zavarovanje, pa smo vam na voljo v kontaktnem centru ZZZS na tel. številki 01 30 77 300.

**Kontakt
center ZZZS**
01 30 77 300.

Vsebina zloženke je informativne narave.

Pravne podlage, ki opredeljujejo pravico do zdravil in živil za posebne zdravstvene namene na recept:

- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo in naslednji),
- Zakon o zdravilih (Uradni list RS št. 31/06 in naslednji),
- Zakon o lekarniški dejavnosti (Uradni list RS št. 85/16 in naslednji),
- Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja (Uradni list RS št. 30/03 – prečiščeno besedilo in naslednji),
- Pravilnik o razvrščanju, predpisovanju in izdajanju zdravil za uporabo v humani medicini (Uradni list RS št. 86/08 in naslednji),
- Pravilnik o razvrščanju zdravil na listo (Uradni list RS št. 35/13 in naslednji),
- Pravilnik o razvrščanju živil za posebne zdravstvene namene na listo (Uradni list RS, št. 110/10 in naslednji).